

SELETUSKIRI (EELNÕU)
Regionaal- ja põllumajandusministri määruse
"Rahandusministri 26. septembri 2023. a määruse nr 36 „Moderniseerimisfondist
kohaliku omavalitsuse hoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamise
tingimused ja kord“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse "Rahandusministri 26. septembri 2023. a määruse nr 36 „Moderniseerimisfondist kohaliku omavalitsuse hoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord“ muutmise“ eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) muudetakse toetuse andmise tingimusi, et võimaldada läbi viia taotlusvoorud moderniseerimisfondi vahenditest kohaliku omavalitsuse üksuste hoonete energiatõhusaks muutmiseks. Selleks muudetakse toetusmeetme rakendamise eest vastutajat, täpsustatakse toetuse andmise tingimustes kasutatavaid mõisteid, muudetakse taotlejatele kohalduvad individuaalsed toetuse määrad ning piirangud maksimaalsetele toetuse suurustele ja esitatavate taotluste maksimaalsele arvule. Oluline osa muudatustest on seotud asjaoluga, et taotluste koostamise ja projektide elluviimise aja vahel on Kliimaministeeriumi valitsemisalas jõustumas (muudatuste jõustumise aeg 1. märts 2025.a) hoonete energiatõhususe uued miinimumnõuded ja uuendatakse hoonete energiakasutuse arvutamise aluseks olevaid alusandmeid mõjutavad alusparameetrid, mistõttu on vajalik reguleerida milliseid nõudeid projekti koosseisus esitatava energiaauditi koostamisel ja andmete esitamisel kohaldatakse. Eelnõu kohaselt esitatakse andmed olemasoleva hoone rekonstrueerimise eelse seisundi, sh oluliselt rekonstrueeritava hoone energiatõhususarvu piirväärtusele mittevastavuse tõendamise kohta, taotluse esitamise tähtpäeva seisuga ehk muudatuste jõustumise järgselt kehtivate tingimuste kohaselt. Samuti tuleb energiatõhusustööde kavandamisel arvestada uute, alates 1. märtsist 2025. a kehtima hakkavate nõuetega. Eeltoodud käsitlus võimaldab kõiki esitatud projekte samadel alustel hinnata ja väldib olukorda, kus ehitusloa taotlemisel alates 1. märtsist 2025. a tuleks ehitusloa saamiseks ja uutele nõuetele vastamiseks taotluses esitatud lahendust oluliselt muuta. Täpsustatud on toetuse saaja kohustusi seoses hankimise ja toetusele viitamisega. Kooskõlastusringi järgselt on eelnõus tehtud mitmeid taotlejatele paindlikkust võimaldavaid muudatusi. Võimaldatakse suuremat maksimaalset toetust juhul, kui taotleja esitab taotlusvooru ühe projekti, mis muudab energiatõhusustööde tegemise atraktiivsemaks suuremate objektide puhul, pikendatakse projekti elluviimise perioodi ning perioodi, mille jooksul peab taotleja sõlmima hankelepingu. Tehtavad muudatused ei mõjuta haldusmenetluse seadusest tulenevalt muudetava määruse alusel juba toetust saanud projektide elluviimist.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi regionaalarengu osakonna nõunik Tarmo Kivi (telefon 5885 1476, e-mail tarmo.kivi@agri.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis kohalike omavalitsuste osakonna õigusvaldkonna juht Martin Kulp (telefon 5885 1442, e-mail martin.kulp@agri.ee). Eelnõu keelelist kvaliteeti kontrollis õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (5698 3427; leeni.kohal@agri.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu kohaselt muudetakse rahandusministri 26. septembri 2023. a määruse nr 36 „Moderniseerimisfondist kohaliku omavalitsuse hoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord“ (edaspidi *kehtiv määrus*) (RT I, 28.09.2023, 21) paragrahve 2, 3, 4, 6, 8, 9, 12, 13, 16, 17, 18, 19 ja 22 ning asendatakse kehtiva määruse lisa 1

(„Kohaliku omavalitsuse üksuse individuaalne toetusmäär“) ja lisa 2 („Nõuded hoone energiaauditile“).

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõu, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmekümne kolmest punktist.

Eelnõu punkt 1

Eelnõu punktiga 1 muudetakse kehtiva määruse paragrahvi 2 lõikes 1 sätestatud meetme rakendamise koordineerimise eest vastutajat. Kehtiva määruse kohaselt vastutab meetme rakendamise koordineerimise eest Rahandusministeerium, eelnõus kavandatud muudatuse järgselt vastutab meetme rakendamise koordineerimise eest Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Muudatus tuleneb peaministri 19. aprilli 2023. a korraldusest nr 25 „Ministrite pädevus ministeeriumi juhtimisel ja ministrite vastutusvaldkonnad“ ning asjaolust, et riigi eelarvestrateegias 2024-2027 (Lisa 5) on moderniseerimisfondi vahenditest aastatel 2021–2030 rakendamiseks kavandatud meetme „Avaliku sektori hoonete energiatõhususe ja taastuvenergia programm“ alameetme „Kohaliku omavalitsuse hoonete energiatõhususe parandamine“ rakendamise eest vastutajaks määratud Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

Eelnõu punkt 2

Eelnõu punktiga 2 sõnastatakse paragrahvi 3 lõike 2, millega sätestatakse energiatõhususe tööde raames rekonstrueeritavale hoonele esitatavad nõuded, punkt 3 järgmiselt:

„3) taotluse esitamisel ei vasta hoone energiatõhususarv taotluse esitamise tähtpäeval kehtivatele ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 11. detsembri 2018. a määruse nr 63 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“ (edaspidi *määrus nr 63*) sätestatud oluliselt rekonstrueeritavale hoonele kohalduvale energiatõhususarvu piirväärtusele;“.

Muudatus on seotud asjaoluga, et Kliimaministeeriumi valitsemisalas on taotluste koostamise perioodil jõustumas (muudatuste jõustumise aeg 1. märts 2025.a) hoonete energiatõhususe uued miinimumnõuded ja uuendatakse hoonete energiakasutuse arvutamise aluseks olevaid alusandmeid mõjutavaid alusparameetreid. Sellest tulenevalt on vajalik reguleerida, milliseid nõudeid projekti koosseisus esitatava energiaauditi koostamisel ja andmete esitamisel kohaldatakse. Eelnõu kohaselt esitatakse andmed olemasoleva hoone rekonstrueerimise eelse seisundi, sh oluliselt rekonstrueeritava hoone energiatõhususarvu piirväärtusele mittevastavuse tõendamise kohta taotluse esitamise tähtpäeva ehk eelnimetatud muudatuste jõustumise järgselt kehtivate tingimuste kohaselt. Samuti tuleb energiatõhusustööde kavandamisel arvestada uute, alates 1. märtsist 2025. a kehtima hakkavate nõuetega. Vastavalt eeltoodud põhimõttele on muudetud ka lisa 2 („Nõuded hoone energiaauditile“). Arvestatud on, et taotluse esitamise tähtpäev on kuupäev pärast 1. märtsi 2025. a. Eestoodud sätte sõnastus võimaldab taotlusvoorusid edaspidi korraldada ilma sätte sõnastust muutmata ka juhul, kui hoonete energiatõhususele kohalduvaid nõudeid muudetakse ja muudatuste jõustumise aeg jääb taotlusvooru avatud olemise perioodi. Hoonena mõistetakse seejuures väliskeskonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitist, millel on eraldi ehitisregistri number ja mille energiakasutus on eraldi mõõdetav ning seda mõõdetakse.

Eelnõu punkt 3

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse kehtiva määruse paragrahvi 3 lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„Määruses mõistetakse kohaliku omavalitsuse üksusest sõltuva üksusena läbivalt üksust kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 2 punkti 9 tähenduses ning kohaliku omavalitsuse üksuste ühise valitseva mõju all oleva üksusena kohaliku omavalitsuse üksuste ühise valitseva mõju all olevat valitsussektorisse kuuluvat üksust.“

Tegemist on kasutatavate mõistete selgitusega, mille vajadus on üles kerkinud varem läbi viidud taotlusvoorus. Ühtlasi tagab see täpsustus, et võimalike taotlejate ring oleks selgelt piiritletud avaliku sektoriga.

Eelnõu punkt 4

Eelnõu punktiga 4 sõnastatakse ümber paragrahvi 3 lõiked 3 ja 4, millega sätestatakse normid, millest tuleb energiatõhususe tööde tegemisel juhinduda. Lõige 3 sõnastatakse järgmiselt:

„Energiatõhususe tööde tegemisel tuleb rakendada ehitusseadustiku § 66 lõike 6 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri 30. aprilli 2015. a määruses nr 36 „Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele“ (*edaspidi määrus nr 36*) sätestatud energiasäästumeetmeid. Energiatõhususe tööde tulemusel peab kogu hoone vastama vähemalt määruses nr 63 sätestatud oluliselt rekonstrueeritava hoone energiatõhususe ja energiatõhususarvu piirväärtuse taotluse esitamise tähtpäeval kehtivatele nõuetele.“

Eelnõu kohaselt juhindutakse energiatõhusustööde kavandamisel igal juhul, isegi siis kui teoreetiliselt on võimalik ehitusloa taotlus esitada enne 1. märtsi 2025. a., uutest, alates 1. märtsist 2025. a jõustuvatest nõuetest. Eeltoodud käsitlus võimaldab kõiki esitatud projekte samadel alustel hinnata ja väldib olukorda, kus ehitusloa taotlemisel pärast 1. märtsi 2025. a tuleks ehitusloa saamiseks ja uutele nõuetele vastamiseks taotluses esitatud lahendust oluliselt muuta. Uute nõuetega arvestamine tagab tööde teostamise järgselt avaliku sektori hoonete kehtivatele energiatõhususnõuetele vastavuse. Kuigi tavapärases praktikas veel mittejõustunud nõudeid ei kohaldata, on see antud toetusmeetme puhul mitmel põhjusel otstarbeks, tagades üleminekuperioodil vastavuse viimastele teadaolevatele nõuetele, võimaldades omavahel konkureerivaid projekte võrdsetel alustel hinnata ja vältides suure osa projektide projektlahenduse ümber tegemist vastavalt ehitusloa andmise hetkel kehtivatele tingimustele ning sellega kaasnevate kulude kandmist. Projektide eeldatav ehitusloa taotlemise hetk jääb aega pärast 1. märtsi 2025. aastal. Kaasneva positiivse mõjuna avaldub uute tingimuste kohaselt koostatud energiaauditite ja nendele vastavate energiatõhususpakettide koostamisel avaliku sektori teed näitav roll ja tekib vajalik praktika, et uute nõuete jõustumisel oleks üleminek sujuvam.

Samal põhjusel sõnastatakse ümber sama paragrahvi lõige 4, millega täpsustatakse mitme kasutusotstarbega hoone energiatõhususarvu määramisele kohalduvat. Muudetakse kehtiva sätte sõnastust ja sätestatakse muudatusena nõue lähtuda mitme kasutusotstarbega hoone energiatõhususarvu määramisel samuti taotluste esitamise tähtpäeval kehtivatest nõuetest.

Eelnõu punkt 5

Eelnõu punktiga 5 muudetakse paragrahvi 3 lõike 8, millega sätestatakse piirangud millisel juhul projekti ei toetata, punktide 1-3 sõnastust. Lõike 8 punkti 1 muudetakse määruse teksti ühtlustamise eesmärgil viite täpsustamiseks. Lõike 8 punkt 2 sõnastatakse järgmiselt:

„2) mille ainus eesmärk on paigaldada lokaalne salvestusseadmeta päikeseenergia tootmise seade ja see kasutusele võtta;“.

Kehtiva sätte sõnastuse kohaselt on välistatud projektid, mille ainsaks eesmärgiks on taastuenergiaallikate kasutuselevõtt, samas võib sellisteks projektiga soovitud tegevusteks olla näiteks hoones oleva õlikatla asendamine pelletikatlagaga, mis võiks juhul kui hoone muus osas vastab projekti tulemusele seatud nõuetele, olla lubatav. Sätte eesmärk selle kehtivas sõnastuses oli eelkõige välistada ainsa tegevusena päikeseelektrijaamade rajamist, mis printsiibis võiks

olla isetasuv ega vaja toetust. Eelnõuga kavandatava muudatusega kitsendatakse toetuse andmise piirangut päikeseenergia tootmiseseadmetele paigaldamisele. Muudatuse järgselt on siiski lubatud projekti ainsa tegevusena eraldi päikeseenergia tootmiseseadme paigaldamine, tingimusel, et selline lahendus sisaldab salvestusseadet. Täidetud peavad olema ka teised määruses toodud nõuded, ehk hoone oma projektielses seisus ei vasta oluliselt rekonstrueeritavale hoonele kohalduvatele energiatõhususarvu piirväärtuse miinimumnõuetele ja energiatõhususe tööde tulemusel peab kogu hoone vastama vähemalt määruses nr 63 sätestatud oluliselt rekonstrueeritava hoone energiatõhususe ja energiatõhususarvu piirväärtuse taotluse esitamise tähtpäeval kehtivatele nõuetele. Eelnõu koostamise ajal tähendab see vastamist alates 1. märtsist 2025. aastal jõustuvatele nõuetele. Muudatuse mõju võib lugeda pigem väikeseks, kuna eeldatavalt sisalduvad eeltoodud nõuete täitmiseks projekti koosseisus ka teised energiatõhusustööd.

Lõike 8 punkti 3 sõnastust täiendatakse tingimusega, et meetmest ei toetata projekti, mille elluviimise tulemusel prognoositav kasvuhoonegaaside heide või hoone tarnitud energia kasutus suureneb. Tingimuse kohaselt ei tohi suurenedagi ei prognoositav kasvuhoonegaaside heide ega ka tarnitud energia kasutus. Tarnitud energia puhul arvestatakse nii tarnitud kütte/jahutus kui elektrienergia kokku. Kehtiva määruse tingimuste kohaselt on piiranguks vaid tingimus, et projekti elluviimise tulemusel ei tohi suurenedagi kasvuhoonegaaside heide. Üldjuhul on kasvuhoonegaaside heide vähenemine ja tarnitud energia kasutuse vähenemine oluliselt rekonstrueeritavale hoonele kohalduvale energiatõhususarvu piirväärtusele vastavaks rekonstrueerimisel omavahelises seoses, mistõttu ei ole kehtivas määruses meetmest projektide toetamise välistusena energiakasutuse tõusu eraldi välja toodud. Mõnel juhul, eelkõige kui hoone nõutava sisekliima tagamiseks on vaja välja ehitada sundventilatsioon, võib hoolimata tavapäraest energiasäästutöödest olla tarnitud energia vähenemine väike või negatiivne. Sättega tagatakse, et toetust saavad projektid mis panustavad igal juhul riikliku energiasäästukohustuse täitmisesse. Antud sätte tingimuste täitmist kontrollib rakendusüksus taotluse vastavuskontrolli etapis taotluses esitatud andmete ja koostatud energiaauditis esitatud andmete põhjal. Energiauditi arvutuste põhjal selgitatakse eeldatav energiasääst ja kasvuhoonegaaside heide vähenemine valitud energiatõhususe tööde loetelu (paketi) tööde täiemahulisel teostamisel. Tööde täiemahulist teostamist kontrollib rakendusüksus projekti elluviimise ja aruandluse kontrolli käigus.

Eelnõu punkt 6

Eelnõu punktiga 6 muudetakse paragrahvi 3 lõike 8, millega sätestatakse piirangud millisel juhul projekti ei toetata, punkti 6 sõnastust ja sõnastatakse see järgmiselt:

„6) mille osaks on rekonstrueeritava hoone energiatarbe katmiseks peamise kütteallikana fossiilkütuseid kasutava energiatootmisüksuse paigaldamine või sellise lokaalse energiatootmisüksusega, mis kasutab peamise kütteallikana fossiilkütuseid, seotud tööd või samasisulised projekti elluviimise perioodil projekti väliselt tehtavad tööd;“.

Eelnõus kavandatud muudatusega leevendatakse kehtivaid tingimusi, mis välistasid igal juhul hoone energiatarbe katmiseks kütteallikana fossiilkütuseid kasutava energiatootmisüksuse paigaldamise või sellise energiatootmisüksusega tehtavad tööd. Eelnõu kohase muudatuse järgselt on näiteks võimalik toetada projekti, mille osaks on hoone energiatarbe katmiseks peamise mittefossiilseid kütuseid kasutava energiatootmisüksuse (peamine kütteallikas, millega tagatakse küttevarustus tavatingimustes) tipukoormuse katmiseks mõeldud lahendus, mis kasutab vedelaid või gaasilisi fossiilkütuseid nagu näiteks lisakütteallikas soojuspumbaga põhikütte tipukoormuse katmiseks kombineeritud süsteemis. Endiselt ei ole võimalik toetust anda projektile mille osaks on eraldiseisev fossiilsetel kütustel töötav katel, mis ei ole osa kombineeritud süsteemist. Hoonete energiatõhususe (EL) 2024/127522 (EPBD) direktiivi

artikli 17 lõike 15 ülevõtmisega ei anna liikmesriigid alates 1. jaanuarist 2025 enam rahalisi stiimuleid fossiilkütustel töötavate eraldiseisvate katelde paigaldamiseks. Eelnõu kohaselt ei ole toetatavate projektide puhul fossiilkütuseid kasutavate eraldiseisvate katelde paigaldamine lubatud ka omafinantseeringust.

Eelnõu punkt 7

Eelnõu punktiga 7 tehakse muudatus, millega pikeneb projekti elluviimise periood kuue kuu võrra, seniselt kolmelt aastalt kolme aasta ja kuue kuuni. Muudatus on tingitud eelnõu kooskõlastamisel laekunud tagasisidest, mille kohaselt on kehtiva määruse kohane elluviimise periood suuremate ja keerukamate objektide puhul lühike ning eeldab projekti tähtaegseks lõpetamiseks kiiret taotluste menetlemist, probleemideta hankemenetluste läbimist jms. Arvestades, et projekti elluviimise perioodi sisse on hõlmatud taotluste menetlemise faas (sh energiaauditite kontroll) ja lõpparuande esitamine, on elluviimise perioodi pikendamine põhjendatud. Järgnevate voorude puhul tuleb siiski arvestada, et projekti lõpp ei või olla hilisem kui kaks kuud enne atmosfääriõhu kaitse seaduse § 165¹ lõike 5 alusel kehtestatud määruuses sätestatud moderniseerimisfondi raha kasutamise tähtpäeva.

Eelnõu punktid 8-11

Eelnõu punktidega 8-11 tehakse muudatused kehtiva määruse paragrahvi 6 („Toetuse ja omafinantseeringu suurus“) lõigetes 1 ja 2. Eelnõu punktiga 8 muudetakse kohaliku omavalitsuse üksustele kohalduvat toetuse määra vahemikku ajutiselt seniselt 40-70 protsendilt 50-70 protsendile. Muudatus on tingitud omavalitsuste investeerimisvõimekuse ajutisest langusest, sealhulgas Harjumaa omavalitsuste investeringute tegemise võimekuse langusest seoses lähiaastail mõju avaldavate tulubaasi muudatustega. Sellest tulenevalt muudetakse eelnõuga kavandatavate muudatuste järgselt avatava vooru eel kohaliku omavalitsuse individuaalse toetusmäära arvutamise aluseid (selgitatud eelnõu punkti 32 muudatuse juures) ja maksimaalse toetuse määra kehtestamisel lähtutakse põhimõttest, et ühegi taotleja maksimaalne individuaalne toetuse määr abikõlblikest kuludest arvestatuna ei ole toetuse taotlemisel väiksem kui 50 protsenti. Muudatus avaldab enim mõju suurema laekuva tuluga omavalitsustele, kes kehtiva määruse tingimuste kohaselt said taotleda toetust maksimaalselt 40 protsenti projekti abikõlblikest kuludest. Eeltoodust tulenevalt korrigeeritakse eelnõuga toetuse andmisel individuaalsest toetuse määrast sõltuvaid piiranguid toetuse andmisel. Muudetakse taotleja individuaalsest toetuse määrast sõltuvaid piiranguid maksimaalse toetuse suurusele ühe rekonstrueeritava hoone ja rekonstrueeritava hoone abikõlbliku köetava pinna ühe ruutmeetri kohta.

Kehtivas määruuses on maksimaalne toetuse suurus ühe rekonstrueeritava hoone kohta vastavalt määruse lisas 1 sätestatud individuaalsele toetusmäärale 960 000 – 1 680 000 eurot ja see arvutatakse järgmise valemi järgi: 2 400 000 eurot × individuaalne toetusmäär. Seejuures madalaim individuaalne toetusmäär on 40%.

Eelnõuga kehtestatakse maksimaalseks toetuse suuruseks ühe rekonstrueeritava hoone kohta (välja arvatud eelnõu punktis 10, millega täiendatakse toetuse andmise tingimuste paragrahvi 6 lõiget 2 punktiga 1¹, nimetatud juhul) vastavalt eelnõu lisas 1 sätestatud individuaalsele toetusmäärale 1 500 000 – 2 100 000 eurot ja see arvutatakse järgmise valemi järgi: 3 000 000 eurot × individuaalne toetusmäär. Seejuures madalaim individuaalne toetusmäär on 50%. Eelnõuga muudetakse alusparameetrit 3 000 000 eurot (eeldatav projekti maksumus), mille kaudu individuaalset toetusmäära kohaldades maksimaalne individuaalne toetuse suurus leitakse.

Alusparameeter on tuletatud järgmistest tingimustest: eeldatav tööde maksumus ühe ruutmeetri kohta on 1200 eurot ja eeldatav hoone abikõlblik köetav pind on 2500 ruutmeetrit, millele

vastav kogukulu ühe sellise hoone kohta on 3 000 0000 eurot. Kehtivas määruses kasutatavad tingimused on vastavalt 1200 eurot ja 2000 ruutmeetrit, millele vastav kogukulu ühe sellise hoone kohta on 2 400 000 eurot.

Kooskõlastusringi järgselt täiendati Eesti Linnade ja Valdade Liidu tagasisidest lähtuvalt eelnõu paragrahvi 6 lõiget 2 punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) Maksimaalne toetuse suurus ühe rekonstrueeritava hoone kohta on vastavalt lisas 1 sätestatud individuaalsele toetusmäärale 2 250 000 – 3 150 000 eurot ja see arvutatakse järgmise valemi järgi: 4 500 000 eurot × individuaalne toetusmäär, tingimusel, et kohaliku omavalitsuse üksuse kohta esitatakse üks taotlus.“. Ettepanek oli tehtud, et võimaldada eelkõige omavalitsustele, kellele kuuluvad suuremad hooned (peamiselt koolid ja lasteaiad), esitada maksimaalse võimaliku 2-3 väiksema projektitaotluse asemel, mida kooskõlastusringile saadetud eelnõu võimaldas esitada, üks suurema rahalise mahuga taotlus.

Seega on eelnõuga kavandatavate muudatuste järgselt toetusmeede senisest sobivam just mõnevõrra suurematele hoonetele ja lisab kohaliku omavalitsuse üksustele paindlikkust valikute tegemisel oma kinnisvara energiatõhusaks muutmise korraldamisel. Samas jääb endiselt kehtima piirang maksimaalsele toetusele ühe ruutmeetri kõetava pinna kohta, mis tagab toetusvahendite kokkuhoidliku ja eesmärgipärase kasutamise. Muudatuse tegemisel kaaluti muudatuse mõju toetuse abil saavutatavale tulemusele ning leiti, et kuigi toetusvahendite efektiivsus väheneb (seni lisasid suuremate objektide omanikud maksimaalset toetuse suurust ületava osas 100% omavahenditest, mis parandas toetust saanud objektide tulemust energiatõhusaks rekonstrueeritud ruutmeetrite osas), muutub muudatuse järgselt toetusmeetme kasutamine energiasäästu initsieerimiseks paljudele suuremate hoonete omanikele kättesaadavamaks. Viimane on oluline, arvestades et kehtiva määruse alusel läbi viidud esimese taotlusvooru tulemusel laekus taotlusi väiksemas mahus kui oli kasutada olev taotlusvooru eelarve.

Projekti individuaalne maksimaalne toetuse suurus leitakse korrutades hoone abikõlblike ruutmeetrite arv maksimaalse individuaalse toetuse suurusega ühe ruutmeetri kohta. Seejuures, kui saadud tulemus ületab individuaalset maksimaalse toetuse suurust hoone kohta, tuleb seda ületav osa katta omafinantseeringu suurendamisega. Toetuse lõplik suurus ja toetusmäär ühe rekonstrueeritava hoone kohta sõltub tööde reaalsest maksumusest, kuid see ei või ületada kohaliku omavalitsuse üksuse individuaalsest toetuse määrast sõltuvat maksimaalset toetuse suurust ühe rekonstrueeritava hoone kohta ega taotluse rahuldamise otsuses sätestatud projekti maksimaalset toetuse summat ja toetusmäära.

Eelnõu punkt 12

Eelnõu punktiga 12 sõnastatakse ümber paragrahvi 8 lõike 1 punkt 4 ning sätestatakse, et taotlus peab sisaldama kinnitust, et taotluses nimetatud planeeritud tegevused on kooskõlas Euroopa Liidu ja riigisiseste õigusaktidega. Seda põhimõtet, et eelkõige tagab enda tegevuse kooskõla õigusaktidega taotleja/toetuse saaja ning rakendusüksuselt ei eeldata laialdast kontrolli kõigi õigusaktide järgimise üle, on kasutatud ka mitmetes teistes toetuse andmise tingimustes.

Eelnõu punkt 13

Eelnõu punktiga 13 muudetakse paragrahvi 8 lõiget 4, mis sätestab maksimaalse lubatava esitatavate taotluste arvu. Eelnõu kohaselt võib selle kohaliku omavalitsuse üksuse kohta, mille elanike arv on rahvastikuregistri andmetel taotlusvooru avamise aasta 1. jaanuari seisuga kuni 8000 elanikku, esitada kuni kaks taotlust ning kohaliku omavalitsuse üksuse kohta, mille elanike arv on üle 8000, kuni kolm taotlust. Kehtiva määruse kohaselt on alla 8000 elanikuga

kohaliku omavalitsuse üksuse kohta lubatud esitada üks ja üle 8000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuse kohta kaks taotlust.

Taotlusvoorus mahuga 35 mln eurot oleks võimalik kehtivate tingimuste kohaselt, juhul kui toetust taotletakse maksimaalses võimalikus ulatuses, toetada minimaalselt 20 projekti, eelnõuga kavandatud tingimuste kohaselt minimaalselt vahemikus 11-16 projekti (olenevalt kas kasutatakse eelnõuga lisatavat suurema toetuse taotlemise võimalust ühe projekti esitamisel või mitte). Senisel kogemusel taotlusvoorude läbiviimisel on toetust saavate projektide arv suurem, kuna vajalike abikõlblike tööde maht, et viia hoone nõutavasse energiaklassi on erinev ja hooned ei vaja tihti tervikrenoveerimist vaid nõutav energiatõhususarv saavutatakse ka väiksema tööde mahuga. Rohkemate taotluste esitamise võimalus luuakse selleks, et tagada toetusvahendite kasutuselevõtt taotlejate poolt, kellel on see võimekus. Arvestatud on, et paljud omavalitsused on samasuunalisi investeeringuid juba ellu viimas või ammandanud oma finantseerimisvõimekuse. Rohkema arvu taotluste esitamise võimalus võib leida kasutust pigem üksikutel juhtudel ja suuremate omavalitsuste poolt, või omavalitsuste poolt, kes taotlevad toetust objektidele, mille vajalike tööde maht ja tööde eelarve on väike. Suuremat mõju meetme eelarvele ja toetatavate projektide arvule avaldab muudatus, millega võimaldatakse suuremat toetust ühe projekti kohta tingimusel, et kohaliku omavalitsuse üksuse kohta esitatakse üks taotlus.

Eelnõu punkt 14

Eelnõu punktiga 14 sõnastatakse ümber paragrahvi 9 lõige 2 ja antakse viide määruses ja määruse lisas 2 viidatavale majandus- ja taristuministri 8. aprilli 2015. a määrusele nr 28 „Elamu energiaauditile esitatavad nõuded“.

Eelnõu punkt 15

Eelnõu punktiga 15 tehakse muudatus paragrahvi 9 lõike 4 punktis 5, mille kohaselt tuleb hoone ülalpidamiskulude ja hoonesse tarnitud energia energiakasutuse muutumise kalkulatsioonide aluseks võtta kehtivas määruses sätestatud kahe aasta asemel tegelikud ja tõendatud hoone viimase kolme kalendriaasta keskmised tarbimisandmed. Muudatusega taastatakse algne olukord, kus analoogsetes kohalikele omavalitsustele suunatud kvoodikauplemise tuludest rahastatavates toetusmeetmete tingimustes oli samuti nõutav esitada kolme aasta keskmised tarbimisandmed. Andmete esitamisele kohalduv muudeti tulenevalt COVID-19 viiruse levikust tingitud mõjust hoonete kasutusele, mis ei võimaldanud adekvaatselt hinnata hoonete energiatarbimist kui arvutustesse kaasati 2020. aasta.

Eelnõu punkt 16

Eelnõu punktiga 16 tehakse muudatus, millega täpsustatakse määruse paragrahvi 9 lõikes 4 nõutava energiaaudit koosseisus esitatavale informatsioonile kohalduvaid nõudeid. Muudetakse paragrahvi 9 lõiget 5, millega täpsustatakse, et nii hoone olemasolevale olukorrale vastav energiatõhususarv kui ka hoone energiatõhususe parendamise pakettide energiatõhususarvud määratakse taotluse esitamise tähtpäeval kehtivatest määruses nr 58 (hoone energiatõhususe arvutamise meetodika) sätestatud nõetest lähtuvalt.

Eelnõu punkt 17

Eelnõu punktiga 17 muudetakse paragrahvi 12, mis käsitleb taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrolli ja hindamist, lõike 2 punkti 4 ning täiendatakse seda tingimusega, et lisaks taotluse vastavuskontrollis kontrollitavale asjaolule, et projekti tegevus peab lõppema projekti elluviimise perioodil, ei või taotluses esitatud projekti lõpp olla ka hilisem kui kaks kuud enne atmosfääriõhu kaitse seaduse § 165¹ lõike 5 alusel kehtestatud määruses sätestatud moderniseerimisfondi raha kasutamise tähtpäeva. Sellega tuleb arvestada nii projekti

elluviimise ajagraafiku kavandamise kui ka projekti elluviimise perioodi erakorralise pikendamise taotlemise korral.

Eelnõu punkt 18

Eelnõu punktiga 18 täiendatakse paragrahvi 12 lõiget 3, milles loetletakse asjaolud mille korral ei vasta taotlus nõuetele, punktiga 6 järgmises sõnastuses:

„6) taotlus on esitatud korduvalt, sisaldades samasisulisi tegevusi ja samu hooneid hõlmavat projekti, ja selle kohta on olemas kehtiv taotluse rahuldamise otsus.“. Tingimuse sätestamise eesmärk on vältida ajalisel lähedastes taotlusvoorudes juba toetust saanud projektile, millega ei ole alustatud, teist korda ja soodsamatel (vahepealse inflatsiooniga korrigeeritud toetuse suurus) tingimustel toetust küsida, jättes seejuures potentsiaalselt mõne teise varasemas voores esitatud projekti toetusvõimalusest ilma. Samasisulisi tegevusi ja samu hooneid hõlmavat projektitaotlust on võimalik esitada ja see lõpuni menetleda tingimusel, et taotleja on eelmisest samasisulisi tegevusi ja samu hooneid hõlmavast projekti toetusest loobunud ning selle kohta on rakendusüksus teinud vastava otsuse. Muudatus aitab vältida projektidega alustamisel viivitamist, taotluste menetlemise koormust ja vahendite kumuleerumist fondi vahendite kasutamise tähtaja lõppu. Meetme kavandatud kogumahtu arvesse võttes aitab see vähendada inflatsiooni mõju tulemusele ja kokkuvõttes saada nõuetele vastavaks viia rohkem hooneid.

Eelnõu punkt 19

Eelnõu punktiga 19 täiendatakse paragrahvi 13 punktiga 6, mille kohaselt juhul kui taotlusvoo eelarve võimaldab rahuldada kõik nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused, siis nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi ei hinnata ega moodustata pingerida, ja rahuldatakse kõik nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused. Säte võimaldab lühendada menetluseks kuluvat aega kui taotlusi esitatakse väiksemas mahus kui on voo eelarve.

Eelnõu punkt 20

Eelnõu punktiga 20 täiendatakse paragrahvi 16 lõiget 1, millega sätestatakse tingimused, millisel juhul tehakse hinnatud taotluse osas taotluse rahuldamata jätmise otsus, punktiga 3, millega sätestatakse põhimõte, et RTK teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse, kui hindamise tulemusel osaliselt rahastamise mahu sisse jääva projekti esitanud taotleja ei nõustu taotletava summa ja taotluses sisalduvate tegevuste vähendamise või taotleja omafinantseeringu suurendamisega, et projekt tervikuna ellu viia.

Eelnõu punkt 21

Eelnõu punktiga 21 täiendatakse paragrahvi 17 lõiget 1 tingimusega, et kulu on toetuse maksmiseks abikõlblik, kui see on toetuse saaja poolt tegelikult kantud. Praktikas on esinenud juhtumeid, kus toetuse maksmiseks soovitakse esitada kulusid, mis on makstud kolmandate isikute, mitte toetuse saaja poolt.

Eelnõu punkt 22

Eelnõu punktiga 22 täiendatakse paragrahvi 17 lõike 2 punkti 1 tingimusega, et toetuse saaja saab maksetaotluse esitada vaid projektiga seotud tõendatud kulude tekkimisel. Vastavalt kehtiva määruse paragrahvi 17 lõike 2 punktile 2 loetakse kulu tekkimine tõendatuks, kui kulu aluseks olev töö on vastu võetud või teenus kätte või kaup oma valdusesse või omandisse saadud ja see on tõendatav dokumendiga, muu hulgas arve, saatelehe, üleandmise-vastuvõtmise akti või sellesisulise kinnitusega.

Eelnõu punkt 23

Eelnõu punktiga 23 tunnistatakse paragrahvi 18 punktid 1 ja 2, millega sätestatakse toetuse saaja kohustused seoses hankimisega, kehtetuks. Toetuse saaja kohustused seoses hankimisega sätestatakse lisatava paragrahviga 18¹. Põhjendused on leitavad eelnõu punkti 26 selgitusest.

Eelnõu punkt 24

Eelnõu punktiga 24 tehakse muudatus, millega võimaldatakse kehtivas määruses sätestatuga võrreldes poole aasta võrra pikemat perioodi (12 kuu asemel 18 kuud), mille jooksul tuleb toetuse saajal sõlmida hoone rekonstrueerimise tegevust sisaldav hankeleping. Kehtiva määruse tingimuste kohaselt tuleb toetuse saajal sõlmida hankeleping, mis sisaldab hoone rekonstrueerimise tegevust, ühe aasta jooksul taotluse rahuldamise otsusest arvates, välja arvatud juhul, kui hankelepingu sõlmimine on viibinud temast mitteoleneval põhjusel. Praktikast on olukorras, kus projekteerimis- ja ehitustööd hangitakse eraldi, osutunud ühe aasta pikkune periood ehitustööde hankelepinguni jõudmiseks liiga lühikeseks. Seda eriti juhul, kui toetuse saaja on olnud sunnitud hanke nurjunuks tunnistama.

Eelnõu punkt 25

Eelnõu punktiga 25 sõnastatakse paragrahvi 18 punkt 17 ümber järgmiselt:

„17) juhul, kui projekti osana või projekti elluviimise perioodil projekti väliselt on paigaldatud eraldiseisev energiatootmisüksus, mis biokütuste kõrval või asemel võimaldab peamise kütusena kasutada ka fossiilkütuseid, või on tehtud sellise energiatootmisüksusega seotud töid, kasutades projektiga seotud hoone kütamiseks kütusena vaid biokütuseid ja seda RTK nõudmisel tõendama;“. Säte käsitleb juhtu, kus põhikütteallikana paigaldatakse projekti elluviimise perioodil näiteks katel, mis võimaldab kasutada nii bio- kui ka fossiilkütuseid või tehakse sellise katlaga seotud töid (näiteks selle kasutusea pikendamiseks või koormuse suurendamiseks). Muudatuse kohaselt peab sellise eraldiseisva energiatootmisüksuse, mis ei ole kombineeritud taastuvenergiaga ja mis tehniliselt võimaldab kütusena kasutada nii bio- kui ka fossiilkütuseid, puhul kasutama kütusena vaid biokütuseid ja seda RTK nõudmisel tõendama. Nõue ei kehti kütteperioodil lühialaliselt tipukoormuse katmiseks kombineeritud süsteemi lisatud katlale.

Eelnõu punkt 26

Eelnõu punktiga 26 sätestatakse eraldi paragrahvina toetuse saaja kohustused seoses hankimisega. Tulenevalt Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 23. septembri 2024. a määrusest nr 5-24-7, täiendatakse määrust §-ga 18¹, mis sätestab eraldi ammendava loeteluna hankimisega seotud kohustustest. Samasse sättesse on koondatud ka varem §-s 18 sisaldunud hankimisega seotud kohustused. Nimelt rõhutas kohus, et: „asjaolust, et määruse nr 7 § 17 esimese lause kohaselt on toetuse saaja kohustatud projekti ellu viima vastavalt õigusaktidele, ei järeldu, et rakendusüksusel on õigus määruse nr 7 § 19 lg 2 alusel nõuda toetus tagasi ka siis, kui toetuse saaja rikkus riigihangete seadusest tulenevaid selliseid kohustusi, mida määruse nr 7 § 17 ei sisalda. Kui määruse andja tahteks oleks olnud, et toetuse saaja järgiks kõiki riigihangete seaduses sätestatud kohustusi, siis poleks ta määruse nr 7 §-s 17 eespool nimetatud hangete korraldamise kohustusi eraldi sõnaselgelt sätestanud ega viidanud ka määruse nr 7 § 19 lg 2 tagasinõudmise aluses just „käesolevas määruses kehtestatud“ kohustustele (p 18). Kohus rõhutas veel, et: „See, et toetuse saaja peab järgima lisaks määruse nr 7 §-le 17 teistest õigusaktidest tulenevaid kohustusi, ei tähenda, et kõik need kohustused on ühtviisi olulised toetuse eesmärkide saavutamiseks. Määruse nr 7 sõnastus ei kinnita määrusandja tahet kõiki võimalikke kohustusi ühtviisi sanktsioneerida just toetuse tagasinõudmisega.“(p 19).

Kohus pidas oluliseks, et kui toetuse saajale asutakse rikkumist ette heitma selliselt, et tekib vajadus toetuse tagasinõudmiseks, peavad samad kohustused olema ka sama toetusmeetmes

loetletud. Abstraktsetest viidetest teistele õigusnormidele sellisel juhul ei piisa. Antud eelnõu sättesse on koondatud olulisemas riigihangete seadusest tulenevad kohustused, mida iga toetuse taotleja ja saaja peab tingimata järgima ning mille mittejärgimine võib olla aluseks toetusotsuse muutmisele või kehtetuks tunnistamisele, sealhulgas vajadusel ka toetuse tagasinõudmisele. Rakendusüksus peab siiski hindama iga kohustuse täitmist eraldi ja rakendama tagasinõuet vaid äärmisel vajadusel, kaalutledes tagasinõude proportsiooni ja rikkumise ulatust või sellega kaasnevat mõju toetuse eesmärgipärasele kasutamisele sisuliselt. Vältida tuleks toetuse tagasinõudmist olukordades, kus riigihangete seaduse rikkumine tegelikult ei kahjusta riigi huve toetuse andjana (RK 5-24-7 p 20).

Eelnõu punkt 27

Eelnõu punktiga 27 muudetakse kehtivas määruses sätestatud toetusele viitamise korda. Muudatus tuleneb EL HKS direktiivi 2003/87 artikkel 30m lõigetest 1 ja 2, mis sätestavad nõuded rahastamisallikast (moderniseerimisfond) teavitamisele. Võrreldes kehtivas määruses sätestatule muutub tähistamisel kasutatav sisuline info ja lisaks ehitusaegsele teavitusele tuleb tagada avalikkuse teavitamine ka viie aasta jooksul arvates projekti lõppemisest. Taotlusvooru avamisel tehakse RTK kodulehel kättesaadavaks toetusele viitamise juhend. Toetusele viitamisega seotud kulud ei ole lisatud eraldi abikõlblike kulude loetellu. Tähistamisega seotud kulude osakaal kogu projekti mahust on väike ja senisel kogemusel on projektid elluviimisel pigem kallinenud ja ületanud maksimaalse toetuse suurust, mistõttu ei ole selliseid väiksemaid kulusid olnud projekti abikõlblike kulude hulka põhjust arvata. Endiselt on võimalik kasutada lahendust, kus toetusele viitamine ehitustööde ajal lahendatakse ehitustööde ajal projekti piirkonda üles pandaval töödest informeerival tahvlil, mille valmistamise ja paigaldamise kulu saab olla tööde osa.

Eelnõu punkt 28

Eelnõu punktiga 28 täiendatakse paragrahvi 22 lõike 1 punkti 4. Muudatusega täpsustatakse, et tagasinõudmise aluseks on asjaolu ilmnemine, et projekti eesmärkide saavutamine ei ole tähtaegselt võimalik või projekti tegevuste tähtaegu ei ole järgitud. Muudatus võimaldab alata toetuse tagasinõudmise protsessi, eelkõige projektide puhul, millega erinevatel põhjustel sisuliselt ei ole alustatud või mille puhul esinevad takistused, millisel juhul ei ole võimalik projekti tähtaegselt lõpetada, ja võtta vabanenud vahendid uuesti kasutusse.

Eelnõu punkt 29

Eelnõu punktiga 29 tunnistatakse kehtetuks paragrahvi 22 „Toetuse tagasinõudmine“ lõiked 4; 5 ja 8. Kehtetuks tunnistatavad sätted on seotud fikseeritud toetuse tagasinõudmise määradega. Muudatuse järgselt määrusega fikseeritud tagasinõude määrasid ei sätestata ehk vaikimisi on tagasinõude määrad vahemikus 0-100%. RTK juhendub toetuse tagasinõudmisel rikkumise asjaoludest ja hindab tagasinõude proportsionaalsust ning määrab tagasinõutava toetuse määra kaalutusotsuse alusel. Seejuures tuleb lähtuvalt paragrahvi 22 lõikest 13 toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuses toetuse tagasimaksmise määra põhjendada.

Eelnõu punkt 30

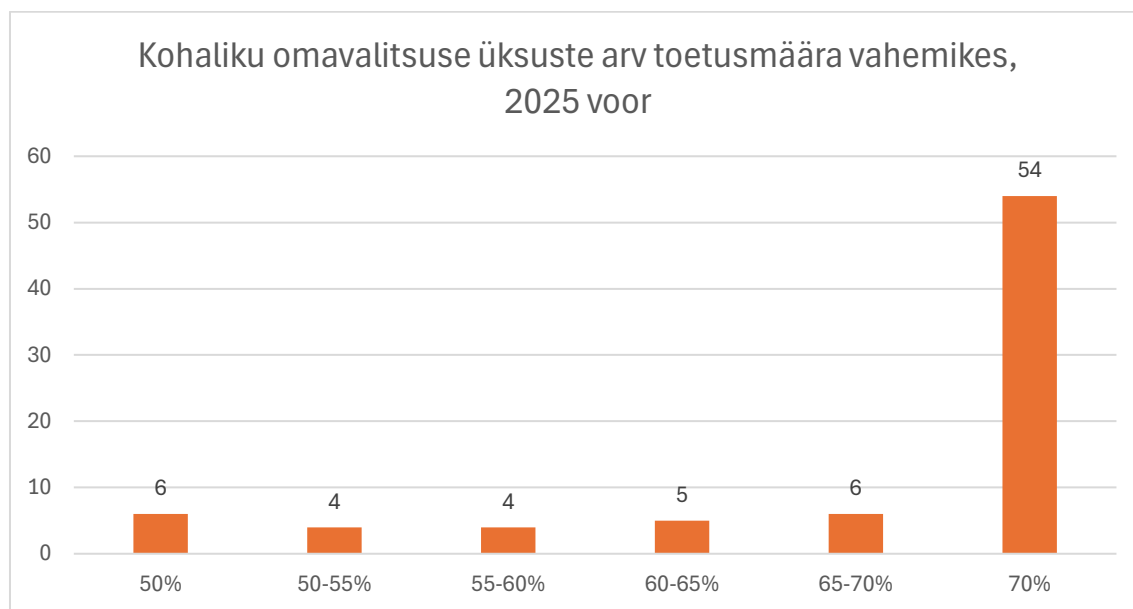
Eelnõu punktiga 30 tehakse muudatus, millega ühtlustatakse teiste välistoetuste puhul kasutatavat maksimaalset summat, milles väiksemas mahus tagasinõude puhul jäetakse menetluse otstarbekuse kaalutlusel tagasinõudmise otsus tegemata. Kui toetuse tagasinõudmise otsuse alusel kuulub tagasinõudmisele toetus suurusega kuni 1000 eurot (senise 100 euro asemel), jäetakse toetuse tagasinõudmise otsus tegemata, välja arvatud juhul, kui tuvastatud abikõlbmatu kulu on seotud pettuse või kelmusega ja nimetatud kuriteo toimepanemise suhtes on süüdimõistev kohtuotsus jõustunud.

Eelnõu punkt 31

Eelnõu punktiga 31 korrigeeritakse paragrahvi 22 lõike 15 sõnastust ja asendatakse sõnad „kehtima hakkamise päevast alates“ sõnaga „jõustumisest“.

Eelnõu punkt 32

Eelnõu punktiga 32 asendatakse määruse lisa 1 „Kohaliku omavalitsuse üksuse individuaalne toetusmäär“. Kohaliku omavalitsuse üksuste individuaalse toetuse määra leidmisel kasutatakse varasemalt ellu viidud (sh muudetava määruse alusel) samasisuliste toetusmeetmete taotlusvoorudes kasutatuga analoogset põhimõtet, jagades kohaliku omavalitsuse üksused toetusmäära skaalal tulu järgi elaniku kohta. Tuludena võetakse arvesse 2023. a maksutulud, keskkonnatasud ja tasandusfondi tulude-kulude tasanduse osa aasta seisuga. Elanike arv arvestatakse rahvastikuregistri andmete alusel 2023. aasta 1. jaanuari seisuga. Kohaliku omavalitsuse üksuste individuaalse toetusmäära leidmisel kasutatakse 2025. aastal avatavas taotlusvoorus korrigeeritud valemit, mille kohaselt minimaalset toetusmäära rakendatakse omavalitsustele kelle tulu elaniku kohta on suurem või võrdne kui 137% Eesti keskmisest tulemusest ning maksimaalset toetusmäära omavalitsustele, kelle tulu elaniku kohta on väiksem või võrdne kui 94% Eesti keskmisest tulemusest ehk vastavalt 1900 eurot ja 1300 eurot. Seletuskirja punktide 8-11 selgituses toodud põhjusel rakendatakse ajutiselt järgmistes 2025. aastal avatavates Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi vastutusel olevates CO₂ kvoodikauplemise tuludest ja moderniseerimisfondi vahenditest rahastatavates taotlusvoorudes ajutist erandit, et ühegi omavalitsusüksuse maksimaalne toetusmäär abikõlblikest kuludest ei ole väiksem kui 50%. Erandina kohaldatakse kõikide väikesaareliste omavalitsusüksuste puhul maksimaalset toetusmäära, milleks on 70% abikõlblikest kuludest. Eelnõuga kavandatavate muudatuste järgselt muutub toetusmäär võrreldes eelmises taotlusvoorus kehtinud tingimustega soodsamaks 59-l ja jääb samaks 20-l omavalitsusüksusel. Maksimaalset toetusmäära rakendatakse 54 kohaliku omavalitsuse üksuse puhul.

Eelnõu punkt 33

Eelnõu punktiga 33 asendatakse määruse lisa 2 „Nõuded hoone energiaauditile“. Lisa 2 „Nõuded hoone energiaauditile“ sisaldab konkreetset antud toetusmeetme raames asjakohaseid nõudeid ja juhiseid taotlejale ning energiaaudiitorile. Nõutav energiaaudit erineb tavapärasest,

kuna eeldab kõikide taotluste ja nendes sisalduvate olemasoleva olukorra andmete ja energiasäästutööde tulemuse võrreldavale tasemele viimist. Taotluste omavahelisel võrdlemisel, millest juhul kui soovitat toetuse maht kokku ületab voo eelarvet, sõltub toetuse saamine. Muudatused on peamiselt seotud taotluse koostamise ja projektide elluviimise vahelisel perioodil muutuvate nõuetega energiasäästu arvutamisel, millest tulenevalt on selgelt välja toodud nõue, et nii hoone olemasolevale olukorrale vastav energiatõhususarv kui ka kavandatavate energiatõhusustööde järgsed arvutused, sh arvutused mis on energiasäästutööde loetelu aluseks, leitakse lähtuvalt taotluse esitamise tähtpäeval kehtivatest nõuetest. Eelnõu koostamise ajal tähendab see lähtumist alates 1. märtsist 2025.a jõustuvatest nõuetest. Eeldatava taotlusvoo avatud olemise ja positiivse toetusotsuse saavate projektide elluviimise aja vahel on Kliimaministeeriumi valitsemisalas jõustumas (muudatuste jõustumise aeg 1. märts 2025.a) hoonete energiatõhususe uued miinimumnõuded ja uuendatakse hoonete energiakasutuse arvutamise aluseks olevaid alusandmeid mõjutavad alusparameetrid, mis omakorda mõjutavad kavandatavate tööde projekteerimistingimusi ja lahendust. Uuenevad nõuded on avalikult kätte saadavad Riigi Teatajas <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032024001> RT I, 19.03.2024, 5 „Majandus- ja taristuministri 5. juuni 2015. a määruse nr 58 „Hoone energiatõhususe arvutamise meetodika” ning 30. aprilli 2015. a määruse nr 36 „Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele” ja ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 11. detsembri 2018. a määruse nr 63 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded” muutmise“

Täiendavalt ajakohastatakse lisas 2 energiaauditi koostaja pädevusele kohalduv ja uuendatakse kasvuhoonegaaside heite arvutamiseks kasutatavad eriheitetegurid ning viited alusandmetele millest tuleb auditi koostamisel juhinduda. Määruse muudatusega on täpsustatud ja uuendatud erinevate kütuse- ja energiaallikate eriheitetegureid. Andmed pärinevad Kliimaministeeriumi organisatsioonide kasvuhoonegaaside (KHG) jalajälje mudelist. Kasutatud eriheitetegurid on eestikesksed, mis tähendab seda, et need tuginevad eelkõige Eesti kasvuhoonegaaside inventuuri andmetele ja muudele eestikesksetele alusandmetele. Tavaelektri andmed pärinevad Elering AS 2024. andmetest, mis on viimased kättesaadavad andmed ning põhinevad elektrienergia segajäägi 2023. a eriheitel. Ülejäänud kütuseliikide eriheitetegurite andmed tulenevad KHG inventuuri 2024. a aruandest. Võrreldes eelnevalt määruses kehtinud eriheiteteguritega on arvesse võetud kõik kasvuhoonegaasid, mis tekivad kütuste põletamisel ning tulemused on teisendatud CO2 ekvivalentideks. Kaugkütte andmed on keskmistatud Eesti kaugkütte tootjate andmete põhjal, mis on KHG jalajälje mudelisse võetud riigihalduse ministri määruse nr 31 „Energiahinna tõusu leevendusmeede vähemkindlustatud peredele“ 7.01.2022 seletuskirjast (kütuse osakaalud 2022, arvestuslik katla kasutegur 80%). Tavaelektri ja keskmistatud kaugkütte/kaugjahutuse andmete kasutamine on põhjendatud, et viia objektid võrreldavale tasemele ja tagada toetuse abil hoone energiatõhususe tööde paketi elluviimisel kindlus, et kasvuhoonegaaside vähenemine on tehnoloogiliste ja ehituslike lahendustega reaalselt saavutatud. Ühtlasi korrigeeritakse selgitusi, mis on eelmise taotlusvoo kogemusel segadust tekitanud.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse eelnõu rakendamise võimaldatakse läbi viia täiendavad taotlusvoorud kohaliku omavalitsuse üksuse hoonefondi energiatõhususe parandamiseks.

Investeeringud panustavad riikliku energia- ja kliimakava ning rekonstrueerimise strateegia elluviimisesse ja regionaalarengu programmi, täpsemalt programmi tegevusse "Regionaal- ja maaelupoliitika kujundamine ja rakendamine". Ühtlasi kaasajastatakse avalikes hoonetes pakutavate teenuste kvaliteeti ja vähendatakse hoone ülalpidamiskulusid tulevikus. Toetuse andmisel arvestatakse toetuse suuruse määramisel taotlejate võimekust, mis panustab ühtlasema regionaalse arengu saavutamisse. Paralleelselt kohaliku omavalitsuse üksuste olemasolevate hoonete energiatõhusaks rekonstrueerimise toetusmeetmega moderniseerimisfondist avatakse kvoodikauplemise tuludest rahastatav taotlusvoor olemasolevate suure energiakuluga hoonete asemel liginullenergiahoonete ehitamiseks, mis võimaldab kohaliku omavalitsuse üksustel leida parima võimaluse hoonefondi korrastamiseks, sealhulgas optimeerimiseks. Mõju majandusele on positiivne, kuna ühelt poolt pakub energiasäästumeetmete rakendamine tööd vastava valdkonna ettevõtjatele ning samas aitab vähendada kulusid energiakasutusele. Määrusel puudub mõju välissuhtlusele ja riigi julgeolekule.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid tulusid ega kulusid riigieelarvele ega kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetele. Konkreetne toetuseks ja rakenduskuludeks suunatav eelarve täpsustatakse igakordselt vahetult taotlusvooru väljakuulutamise eel ja kehtestatakse valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga. Toetuse andmisel taotlusvoorudes lähtutakse uusimast teadaolevast informatsioonist toetuseks kasutatavate vahendite mahu kohta, sh võib järgnevatel voorudel algselt vooru läbiviimiseks kavandatud toetusmaht suurendada varasemate voorude kasutamata jäänud või tagasi laekunud vahendite võrra.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast määruse Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu ministeeriumidele ja Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele. Eelnõu kooskõlastusringile saatmisest ja ettepanekute esitamise võimalustest teavitati Eesti Ehitusettevõtjate Liitu, MTÜ Eesti Kütte- ja Ventilatsiooniinseneride Ühendust ja kõiki kohaliku omavalitsuse üksuseid e- kirja teel. Tagasiside esitasid Eesti Linnade ja Valdade Liit, Kliimaministeerium, Rahandusministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Tallinna Linnavalitsus, Tartu Linnavalitsus ja Riigi Tugiteenuste Keskus. Ettepanekutega arvestamise/mittearvestamise tabel on lisatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler